

Oponentský posudek na diplomovou práci „Tetování lidé a společnost: konflikt s většinovou normou a jeho reflexe Kristýny Hanzalové (KOA FHS UK)

Vypracoval Marco Stella

Předkládaná práce se na rozsahu 76 stran včetně seznamu literatury snaží pojednat o problematice tetuáže a postojů k ní v současné společnosti. Pomocí rámcové analýzy rozhovorů s informátory zkoumá pojednává zejména důvody, proč a čím se informátoři nechali potetovat, jak a zda vůbec na jejich tetování reaguje okolí či jak se změnil jejich sebeobraz. Práce, kterou nicméně považuji za obhajitelnou, trpí některými nedostatky, které je třeba zmínit. Začnu těmi méně podstatnými, formálními, a přejdu k těm podstatnějším, obsahovým.

Po stránce formální bych vytkl některé drobnosti jako je úporné cpaní závorek s citací za větu, resp. za tečku. To je špatně, citace je součástí věty. Ve světě, kde neexistuje nedostupná literatura, mě také přijde zbytečné používat přejaté citace, jak to vidíme například na str. 13. Nápadná je rozkolísanost rozsahu jednotlivých kapitol, což poněkud komplikuje čtení. Zatímco některé oddíly se omezují na jednu stránku, jiné jich mají deseti-i vícenásobek, což navíc s ne zcela srozumitelným stylem psaní znesnadňuje čtení. Dosti nápadný je výskyt anglicismů, jednak co se týče např. přepisů osobních jmen (Bakhtin/Bachtin), jednak ve stavbě vět :“ Někteří tetovaní se sami hlásí k tomu být deviantní, je to pro ně součást jejich identity, což pro ně znamená nejen mít tetování nebo jiné tělesné modifikace, ale také hlásit se k odpovídajícímu životnímu stylu.“ či „Tetování jako neodpovídající většinovým standardům u subkultur je dobře začlenitelné v rámci jejich specifických stylů a ideologií (...)“ (s.22)

Po stránce obsahové vidím jako největší chybu skutečnost, že teoretická část příliš nekomunikuje s částí praktickou a vytváří tak v zásadě dva disparátní celky. To je škoda, protože každá část zvláště má svá pozitiva, z níže zmíněných příčin však nejdou příliš dohromady. Zcela mimo pak stojí část věnovaná historii tetování.

Historická část má povahu literární rešerše bez vlastního přínosu a má dosti kolísavou kvalitu. Vývoj problematiky je místy zachycen od osvícenství ke kyborgovi ve třech větách, což působí dosti rušivě. V zásadě celý úvod se odehrává v rámci polarit "tetování se tehdy a tam líbilo" a "tetování se tehdy a tam nelíbilo", ovšem aniž bych byl schopen nahlédnout, jak se to vztahuje k tématu práce. Příčina proměny nazírání majoritní společnosti pak obvykle vysvětlena není, vysvětlení jsou totiž často pouhá konstatování stavu.

Osobně bych u tohoto typu práce ocenil práci s vizuálními materiály, které mohou nezasvěcenému čtenáři snadno a rychle přiblížit, o čem autorka píše, aniž by se tato musel sáhodlouze rozepisovat. To se týká nejen jednotlivých druhů tetování, ale například mediální produkce spojené s tetováním. podstatou tetování je jeho vizuální stránka, tak proč ji nezapojit.

Smysl některých vět mi pak uniká zcela : „*Někteří tetovaní se sami hlásí k tomu být deviantní, je to pro ně součást jejich identity, což pro ně znamená nejen mít tetování nebo jiné tělesné modifikace, ale*

teké hlásit se k odpovídajícímu životnímu stylu. Deviace může být vyjadřována výběrem motivu tetování, nebo mírou, ve které svá tetování, piercing nebo jiné modifikace zakrývají. (Schildkrout, 2004) (s. 11)“

Dějiny tetování v ČR, resp. Československu, začínají socialismem a například možná specifika českého prostředí pak nejsou (v kontrastu s převahou zahraniční, anglosaské literatury) diskutována vůbec. Některá tvrzení, například že tetování bylo v optice státní ideologie buržoazní, považuji za podezřelé.

Nerozumím také, proč je např. na str. 10 diskutována umělecká či neumělecká povaha tetuáže, když se autorka k této problematice dále nevyjadřuje.

V teoretické části autorka poněkud vágně zachází s pojmy moderní, současná a západní společnost a domnívám se, že charakteristika odporu vůči tetování, vyplývající z jeho trvalosti, je produktem společnosti moderní, nikoliv současné, spíše post- moderní. To je patrné například na straně 23, kde autorka volně od popisu tetování v moderní společnosti přejde k postmodernitě.

V kapitole 3.1.1. (tetování jako aktér) autorka o tetování explicitně vůbec nepíše a rád bych také požádal o vysvětlení, jak zde používá termíny objekt a subjekt- ztratil jsem se a zvláště pak ve vztahu k tetování.

Domnívám se také, že autorka zaměňuje různé významy slova "deviation", respektive překládá jej nemístně tvrdě jako deviace tam, kde se může myslet prostě odchylka (s. 21)

Obecně text obsahuje značný objem redundantních, opakujících se informací a tato vada zřejmě také souvisí i s ne zcela přehledným a jasným členěním, které jakoby se neustále vrací k již napsanému a nezdá se čtenář dočká téhož obsahu v různých kapitolách, jen napsaného jinými slovy. Věty s podobným obsahem se někdy opakují bezprostředně po sobě "Figurace je „komplexní síť sociálních vztahů založená na rozsáhlých vzájemných individuálních a skupinových závislostech, které zahrnují rodinu, školu, pracoviště, volný čas, náboženskou a politickou sféru.“ (Atkinson, 2004: 131) Život je prožíván prostřednictvím vzájemně závislých sociálních vztahů. Jedinci nemohou být studováni jako izolovaná individua. Figurace je komplexní síť sociálních vztahů, založených na vzájemné závislosti individuí a skupin." (18)

Po přečtení teoretické části si nejsem tak úplně jist, co chce autorka říci. Mohl bych poprosit o stručnou charakteristiku toho, jak na základě existujících zdrojů chápe a charakterizuje roli tetování? Nabyl jsem dojmu, že teoretická část je místy spíše vršením odstavců vycházejících z různých zdrojů, avšak bez větší logické soudržnosti. Velice rád si však tuto svou domněnku nechám o obhajobě vyvrátit, jako v problematice víceméně naivnímu čtenáři mi mohlo něco podstatného uniknout.

Příliš také nechápu, jak komunikuje teoretická část s metodologickou, jakým výzkumným problémem vyplývajícím z předchozích studií dané problematiky se autorka zabývá a jakou (jaké) konkrétní výzkumné otázku (otázky) si klade. Respektive otázek je položeno hned 10 (25), avšak působí dojmem, že jsou spíše ad hoc formulované. Poč se autorka ptá právě na tohle ? Formulace problému a otázek by měla vzniknout na základě studia předchozích prací k dané problematice a nějak problematiku rozvést a prohloubit. Bohužel nic takého v práci nevidím.

To, že teoretická část příliš nenavazuje na metodologickou, svědčí i separátní podkapitola 4.1., která je jakýmsi torzem literární rešerše či spíše stránkovým shrnutím titulů, ze kterých autorka údajně čerpá, ovšem nijak z textu nevyplývá, jak.

Závěr je pouhou rekapitulací výsledků takřka bez interpretace či snahy nějak výsledky spojit s teoretickou částí práce. Výsledky práce, jakkoliv pevně věřím, že náročné a svědomitě provedené, tak vyzní poněkud naprázdno. Jak se výsledky výzkumu, jinak poctivě a pěkně provedeného, vztahují k předešlým teoriím? Jsou s nimi v souladu? Nebo naopak v rozporu? Nebylo by možno například diskutovat toliko česká specifika tetovací scény, zvláště s ohledem na to, že většina literatury, kterou autorka používá, je anglicky psaná a obvykle výzkumně zaměřená na anglosaský kontext? Či obecněji, proč vůbec takový výzkum dělat právě v Čechách? Odpovědi na tyto otázky opět nenacházím.

Celkově nicméně na práci musím ocenit zejména pečlivě provedenou praktickou část i užitečné, byť nepříliš důkladné shrnutí současné literatury k tématu, byť na základě přečtení práce si nejsem jist, do jaké míry spolu tyto dvě části komunikují. **Doporučuji práci k obhajobě, ovšem „pouze“ jako dobrou až velmi dobrou v závislosti na obhajobě.**

Otázka k obhajobě: Domnívá se autorka, že existuje nějaký trend či změna v tetování odlišných částí těla, řekněme od poloviny 90. let po současnost, případně jaký a jak jej lze vysvětlit?

V Praze dne 11. 9. 2015